

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

Esityksen mukaan palkkatukityöstä työssäoloehto kerryttäväksi hyväksytään vain 75 prosenttia. Esityksessä todetaan myös, että hallitus on antamassa alkuvuodesta 2024 eduskunnalle esityksen, jonka mukaan työssäoloehto ei jatkossa voisi kertyä lainkaan palkkatuetusta työstä.

Jos palkkatukityö ei jatkossa kerryttäisi työssäoloehto, uhkasi entistä useampi jäädä kokonaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle. Palkkatuettu työntekijä olisi silloin myös eriarvoisessa asemassa samassa työpaikassa työskentelevän ja samaa työtä tekevän työntekijän kanssa.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

Työssäoloehdon kertymiseen liittyvissä muutoksissa on kyse euroistamisesta. Kuntaliitto pitää tärkeänä tavoitetta selkeyttää ja yksinkertaistaa työttömyyspäivärahan määräytymisperusteita. Esitetyt muutokset kuitenkin saattavat heikentää työssäoloehdon kertymistä liikaa niiden kohdalla, jolla ei ole mahdollisuutta työskennellä täysiaikaisesti.

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

-

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

Esityksessä ehdotetaan, että suojaosasta luovutaan työttömyysetuuden sovittelussa. Kuntaliitto ei pidä hyvänä suojaosasta luopumista ja katsoo, että suojaosan poistolla on työllisyyttä heikentävä vaikutus. Suojaosa on kannustanut vastaanottamaan myös lyhytkestoista työtä. Suojaosa on ollut tarkoituksenmukainen kannustin työn vastaanottamisessa ja sen poisto voi tehdä osa-aikaisenkin työn vastaanottamisesta taloudellisesti kannattamatonta.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

Hallitus esittää omavastuuajan pidentämistä viiden työttömyyttä vastaavan päivän ajasta seitsemään työttömyyspäivään. Omavastuuajan pidentäminen heikentää merkittävästi työttömän käytettävissä olevia tuloja.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Esitettyjen muutosten vaikutus kuntatalouteen on merkittävä. Verotulot vähenevät, perustoimeentulotuen ja yleisen asumistuen menot kasvavat. Kuntaliitto epäilee, ettei esitetyillä toimilla saada kokonaistaloudellisia säästöjä. Muutosten perustelu mahdollisilla käyttäytymisvaikutuksilla tilanteessa, jossa työttömyyden lisääntyminen näyttää muutenkin uhkaavalta, ei tunnu realistiselta.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Työssäoloehdon pidentäminen kuudesta kahteentoista kuukauteen tarkoittaa, että nykyistä harvempi henkilö pääsee ansiopäivärahalle, jolloin työmarkkinatuen saajien määrä ja kuntien etuusmaksut tulevat kasvamaan. Kuntaliitto on huolissaan siitä, että samalla kun työllisyysmäärärahoja ollaan leikkaamassa, ollaan tekemässä muitakin muutoksia, joilla on suora negatiivinen yhteisvaikutus kuntatalouteen.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Kuntaliitto katsoo, että on ensiarvoisen tärkeää, että uudistuksen vaikutuksia erityisesti kuntatalouteen tullaan seuraamaan. Esitysluonnoksen vaikutusarvioinneissa ei riittävästi ole selvitetty vaikutuksia kuntien rahoitusvastuuseen työmarkkinatuen ja yleisen toimeentulotuen maksuvelvollisuuksista. Vaikutusarvioissa voisi enemmän käydä läpi erilaisia tulevaisuuden kuvia talouden ja työllisyyden kehittymisestä. Lausunnolla oleva esitys muuttaa työttömien eri tukimuodoista saatavien tulojen kokonaisuutta. Tämä on huomioitava myös sosiaaliturvauudistusta suunniteltaessa. Kokonaisuuden arviointi on välttämätöntä, jotta mahdolliset kielteiset vaikutukset pystytään huomioimaan ja myös jatkossa pystytään turvaamaan kuntien mahdollisuudet tarjota palveluja.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Työssäoloehdon pidentäminen kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen käytännössä kaksinkertaistaisi velvoitetyöllistämisen kustannukset, sillä velvoitetyöjakson on nykyainsäädännön tavoitteen mukaan täytettävä henkilön työssäoloehto, vaikka tämän tavoitteen toteutumiseksi esityksessä velvoitetyötä koskevaan säännökseen ehdotetaankin muutosta. Jos velvoitetyön suorat palkkakustannukset kaksinkertaistuisivat olisi vaikutus kuntien rahoittamiin palkkakustannuksiin arviolta noin 50 miljoonaa euroa vuodessa. Tätä vaikutusta ei ole otettu huomioon taulukoissa.

Kuntaliitolla on suuri huoli siitä, miten kunnat tulevat selviämään tästä kaikesta ja ennen kaikkea työttömyyden hoidosta jatkossa, kun rahoitusmuutoksen myötä vastuut aikaistuvat ja samaan aikaan keinot vaikuttaa työttömyysturvan rahoitusosuuteen (paitsi työllistyminen) ovat kovin vähäiset. Tätä kaikkea hieman helpottaisi se, että samassa yhteydessä selvitettäisiin tarkemmin, ovatko kaikki työnhakijat oikealla etuudella. Se toisi tasapainoa näihin suunniteltuihin toimiin.

Muutosten kaikki vaikutukset ja kumuloituvat yhteisvaikutukset olisi pitänyt arvioida tarkasti jo esityksen valmisteluvaiheessa, jotta tieto olisi ollut käytettävissä lausuntokierroksella.

Krakau Tarja
Suomen Kuntaliitto ry